

2017a izan liteke (edo ez) NBEk arma atomikoak debekatuko dituen urtea

Pello Zubiria Kamino

@pellozubiria

Abendu honetan erabaki historikoa har dezake Nazio Batuen Erakundeko Batzar Nagusiak: berresten badu Armagabetze eta Segurtasun batzordeak urriaren 27an gehiengoz onartutakoa, 2017an hasiko dira negoziatzen mundu osoan arma atomikoak debekatzeko ituna. Kontra bozkatu duten potentziek –euskaldunok ordezkatzan gaituzten Espainiak eta Frantziak barne– lortuko ote dute zapuztea?

Frantziako legebiltzarreko 82 diputatu eta 19 senatarik sinatu dute –orain artean– arma atomikoen debekua herriarren iritzia erreferendum bidez galdetzeko eskaria. Erreferenduma gauzatu dadin 185 diputatu eta senatariren sinadura bildu beharko dituzte 2017ko uda aurretik. Ekimenarekin behartu nahi dute Frantziako estatuak Nazio Batuen Erakundean arma atomikoen alde beti ematen duen botoa.

Urte luzetako lanen ostean, urriaren 27an NBEren Armagabetze eta Segurtasun batzordeak bozkatu zuenean gerra nuklearraren debekua itun bihurtzea, 123 estatuk eman zuten baietza eta ezezkokoan tematu ziren potentzia nuklearrak. Tartean, bonba atomikoa aspalditik daukan Frantziak eta NATOen kide izateagatik arma nuklearren erabileran esku hartzen duen Espainiak, NBEan euskaldunak ere ordezkatzan dituztenak.

Hedabide nagusietan oraingoan kasik aipatu ez den arren, abenduaren eztabaidak ikuskizun handiagoa piztuko du. NBEren Batzar Nagusian bozkatu da orain gaia eta proposamena onartuz gero 2017ko udaberrian hasiko dira itun berriaren negoziaketak. Xehetasun garrantzitsua: Segurtasun Batzordean gertatzen denaren oso bestela, Batzar Nagusian potentzia handiek ez daukate beto eskubiderik. Bai daukate, prefosta, herrialde ahulagoak presionatzeko bestelako tresna ugari.

1968an onartutako Ez Ugaritze Itunaren gainean (NPT *Non-Proliferation Treaty*) oinarrituta, orain mahai gainean jarri da lehenbiziko aldiz gaiari bere osotasunean heltzeko eztabaida, esan nahi baita, arma nuklearrak erabili, kokatu, ekoiztu, garraiatu, pilatu eta finantzatzeko jarduerak oro debekatzeko.

NPTk armak ez ugaltzea baldin bazuen helburu, 1968ko hura paper hutsen utzi dute horretarako gai izan diren herrialdeek. Famatua da Israelen kasua, mundu guztiak daki ia zientia bat buru nuklearren jabe dela, lasai ederrean NPTri izkin eginez, baina gainera NPT sinatu zutenek ere jarraitu dute arma berriak ekoizten eta zaharrak eten gabe modernizatzen. Itun berria egia bihurtzen baldin bada, bai NPT sinatu dutenak eta bai sinatu ez dutenak, denek edukiko dute ez bakarrik arma berriak sortzeko debekua baizik eta dauzkatena desegiteko behar legal argia.

Urriko bozketa historikora iristeko sei urtez lana beltz egin behar izan dute mugimendu bakezaleek eta gerra atomikoaren kontra mobilizatzen diren militante eta pertsonalitate ezagunak. Rebecca Johnson ekintzaile pazifista eta berdeak *Open Democracy* gunean azaldu duenez, 98 herrialdeko 440 gizarte erakunde aritu dira gaia astintzen ICAN Arma Nuklearrak Debekatzeko Nazioarteko Kanpainarekin batean, 15 Nobel saridunek sustatuta.

Horiek lortu dute asmoarekin bat egin dute arma nuklearrik ez daukaten zen-

bait estatuk: Austria, Brasil, Irlanda, Mexiko, Nigeria eta Hegoafrikak sustatu dute NBEren batzordearen erabakia, 57 gehiagoren babesez. 38 herrialdek eman zuten kontrako botoa eta 16 gehiago abstenitu ziren.

Bozketaren aurreko asteetan Norvegia, Herbehereetako eta Belgikako parlamentuek beren gobernuei eskatu zieten negoziaketan aurka ez jokatzeko, baina soilik herbehereetarrek lortu zuten beren gobernua gutxienez abstenitzea. Europako Legebiltzarrean ere negoziaketan aldeko botoak irabazi zuen, baina NATOeko gobernuek kontrako botoa eman zuten blokean. Ez da albiste handirik iritsi Iruñea, Gasteiz eta Madrilgo parlamentuetatik.

Apokalipsi nuklearra saihestu

“Arma nuklearrak debekatu eta desegitea mundu mailako lehentasunetako bat da. NBEren batzar nagusiak gu horretara hurbiltzeko aukera handia dauka eta ez digu huts egin behar”. Horrela idatzi dute tribuna publiko batean Gerra Nuklearra Ekiditeko Nazioarteko Medikuek, Medikuen Munduko Elkartek, Erizainen Nazioarteko Kontseiluak eta Osasun Publikoako Elkarteen Munduko Federazioko ordezkari nagusiak.

Agirian irakur daiteke: “Arma atomikoek dakartzaten arriskuak onartezinak dira, pentsaezinezko katastrofe bat saihesteko modu ziur bakarra da armok osoki desegitea. Arma nuklear bakar batek suntsitu dezake hiri oso bat bere

ICAN erakundeak zabalduko argazkian, Hiroshimako superbibienteak Nazio Batuen Erakundearen New Yorkeko egoitzaren aurrean joan den urriaren 21ean. Banderolak dio ingelesez eta japonieraz: "Arma nuklearrak debekatu oraintxe!". ICANen kontuetan, 15.350 bonba atomiko dauzkate gaur bederatzietan artean, 6.970 AEBek, 7.300 Errusiak eta gainerakoak Britainia Handia, Frantzia, Txina, India, Pakistan, Israel eta Ipar Koreak.

biztanle gehienak hil eta bizirik aterakoei laguntzea ezinezko eginez. Gerra nuklear batek ordu bakar batean jende gehiago hil lezake II. Mundu Gerra osoan hil zutena baino".

Aldituok oroitarazi dute hirietan lehertuz gero, bonba nuklearrak sekulako suteak eragingo lituzketela, luzaz iraungo luketen ingurumen kalte estremoekin, Lurreko klima eta nekazaritzaren emankortasuna hondatuz. Gaur munduak dauzkan arma atomikoen %1 bakarria leherrarazteak 2.000 milioi pertsona utziko lituzke gosetearen mende.

Potentzia handiek 15.000 arma nuklear baino gehiago dauzkaten pilaturik, horiek gerra batean Lurra *negu nuklearrean* murgilduko lukete, bizirautea lortutako herritarrak utziz irradiazioek eragindako belaunaldiz belaunaldi lu-

zatuko diren kalteen mende, gerra ostean giza bizitza berreraikitzeaz aspigiturak oro suntsituz, ekosistema osoak mehatxatuz eta gizadia amaitze arriskuan jarritz.

Gerra nuklearren irudi apokaliptikook egia da ez direla asko aipatzen aspaldian. Eta hala ere, gaur askoz ugariago eta bortitza goak dira potentzia handiek dauzkaten arma atomikoak NPT Ez Ugaritze Ituna sinatu zen 1968 hartan zeuzkatenak baino. Arma kimiko eta biologikoak debekatu badira, zendako ez nuklearrak?

Bonba atomikoen jabe diren bederatzietan estatuek gain, beren aliatuek ere debeku proposamenaren kontra bozkatu dute. Errusiak eta NATOk potentzia nagusiek esan zuten proposamenak alderantzizko eragina ekarriko lukeela, armen ez ugaltzeko ituna ahultzea.

Kontrakoen artean asko aipatu da Australiako gobernu eskuindarrak ezezkoak biltzen egindako azpi-lana. Bere argudioa, proposamena ez dutenez on-tzat hartzen benetan bonbak dauzkaten estatuek, hori aldatu artean australiarrek behar duela AEBetako arma nuklearren babesa.

Errusia, AEBak, Txina, Israel, Erresuma Batua, Frantzia... urteotan saiatu dira lehenbizi debeku proposamenei ezikusia egiten eta gero urrats guztiak boikotatzen. Zer egingo ote dute 2017an debekua lege bihurtzeko kinkan? Nabadura bezala, eskandalu handiz kontrako botoa eman duen Japoniak -atomoaren sua Hiroshima eta Nagasaki nozitu zuenak- gutxienez agindu du NBEn Batzar Nagusiak azkenean proposamena onartzen badu, berak ere parte hartuko duela negoziaketetan. ■

zuri begira

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

